

Energimyndighetens delrapportering 2025 gällande förenklingsåtgärder för företag

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Uppdraget	4
3	Övergripande förenklingsarbete på myndigheten	5
4	Förenklingsarbete inom myndighetens förvaltningsområden; Främjande, Tillsynsansvar och Expertmyndighet	6
4.1	Förvaltningsområde 2, Främjande	6
4.1.1	Finansiering av forskning, innovation och affärsutveckling	6
4.2	Förvaltningsområde 3, tillsynsansvar	9
4.2.1	Energimyndighetens tillsynsprocesser	9
4.3	Förvaltningsområde 4, expertmyndighet	13
4.3.1	Statistikprocessen	13
5	Hinder och möjligheter i myndighetens förenklingsarbete	14
5.1	Hinder och möjligheter regelverk	14
5.1.1	Korta implementeringstider	14
5.1.2	Stödgivning	15
5.2	Hinder och möjligheter administration och service	16
5.2.1	Processutveckling	17
5.2.2	IT-system	17
5.2.3	Inloggning med FrejaID	18
5.2.4	Gemensamma mallar	18
5.2.5	Extern samordning för att minska dubbelrapportering	18

1 Sammanfattning

Det här är en andra delrapport till regeringen gällande Energimyndighetens uppdrag ”Stärka och påskynda förenklingsarbetet”, i syfte att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader. Rapporten beskriver genomförda förenklingsåtgärder för företag som myndigheten har vidtagit under 2024 och planerar framöver samt vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2026.

Energimyndigheten har i denna rapportering utgått från det förenklingsarbete som bedrivs i myndighetens huvudprocesser, så kallade förvaltningsområden, Främjande, Tillsynsansvar och Expertmyndighet. Att arbeta med regeringsuppdraget på detta sätt ökar möjligheterna att få genomslag i hela organisationen samt att förbättringsarbetet integreras på lång sikt i myndighetens verksamhet.

Energimyndigheten arbetar löpande med förbättringar av olika slag inom förvaltningsområdena i syfte att förenkla för företagen. Förbättringarna är såväl administrativa och serviceinriktade som regelmässiga och har bland annat som mål att öka flödeseffektiviteten, vilket innebär att ledtiderna för handläggning av ansökningsärenden kortas och att antalet interaktioner med företagen minimeras. Det medför också att vi behöver be om färre kompletteringar och att onödig efterfrågan minskar. Under 2024 har myndigheten även arbetat med att förenkla uppgiftslämnandet för företagen, bland annat genom tankesättet "en uppgift, en gång". För nya statistikområden, såsom energieffektivisering och infrastruktur, använder Energimyndigheten befintliga uppgifter i möjligaste mån för att undvika dubbelrapportering.

För att förenkla processen för de företag som söker stöd hos Energimyndigheten har myndigheten bland annat tagit fram blanketter för att underlätta rapporteringen av redan mottaget stöd som omfattas av EU:s statsstödsregler. Myndigheten har även förbättrat ansökningsprocesser, infört automatiserade notiser och gemensamma mallar. Under 2025 avser myndigheten att driftsätta ett nytt stödsystem för att öka användarvänligheten för företagen under ansökningsprocessen. Energimyndigheten kommer även fortsättningsvis att arbeta aktivt med att förenkla och underlätta för företagen, bland annat genom att informera om och förklara gällande och kommande regelverk.

2 Uppdraget

Energimyndigheten har i sitt regleringsbrev för 2024 fått i uppdrag att stärka och påskynda förenklingsarbetet inklusive arbetet med regelförenklningar och processer för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen. Förenklingsarbetet ska vara en integrerad del av myndighetens arbete och verksamhetsplanering.

Myndigheten ska redovisa vilka förenklingsåtgärder för företag som myndigheten har vidtagit och planerar, vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete, samt vilka effekter som vidtagna och planerade förenklingsåtgärder bedöms ha för företag. Detta är en andra delrapport i uppdraget, som ska rapporteras årligen till Klimat- och näringslivsdepartementet fram till och med den 15 mars 2026.

Förenklingsarbete är prioriterat i Energimyndighetens verksamhet med målet att minska företagens regelbörda, administrativa kostnader och förenkla deras kontakt med myndigheten. Den andra delrapporteringen beskriver genomförda förenklingsåtgärder för företag som myndigheten har vidtagit 2024 och planerar 2025 och framåt samt vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete.

3 Övergripande förenklingsarbete på myndigheten

Energimyndigheten arbetar kontinuerligt med att identifiera områden där myndigheten systematiskt kan förenkla för företag, såväl i kontakterna med myndigheten som i fråga om regelförenkling. Myndigheten har regelförenkling i åtanke vid utarbetande av våra föreskrifter och vid framtagande av konsekvensanalyser, men också i myndighetens dialog med Regeringskansliet vid framtagande av förordningar utifrån vår roll som expert- och tillämpande myndighet. I yttranden till andra myndigheter är Energimyndigheten uppmärksam på potentialen i regelförenklingar och förenklade förfaranden. Vid myndighetens löpande genomgångar av våra föreskrifter ser myndigheten över om det finns möjlighet att regelförenkla för företagen samt justera eventuell dubbelreglering eller onödigt rapportering. Myndigheten arbetar även systematiskt med förenklingsperspektivet i våra styrande dokument och ledningssystem.

Energimyndigheten bedriver en processororienterad verksamhet och genomför det dagliga arbetet enligt processer. Verksamheten är indelad i sju processområden som motsvaras av förvaltningsområden i myndighetens förvaltningsmodell; Leda och Styra (FO1), Främjande (FO2), Tillsynsansvar (FO3), Expertmyndighet (FO4), Möjliggörande (FO5), Informationshantering (FO6) och IT-plattformar (FO7). Inom respektive förvaltningsområde förvaltas och utvecklas såväl våra processer och arbetssätt enligt myndighetens beslutade metod för processarbete, som det IT-stöd som respektive process behöver för att kunna genomföras ändamålsenligt. Syftet med förvaltningsområdena är att ha ett arbetssätt som kan få genomslag i hela organisationen. Förvaltningsmodellen syftar även till att säkerställa att förenklingsarbetet är en integrerad del av myndighetens dagliga arbete och verksamhetsplanering, för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen.

4 Förenklingsarbete inom myndighetens förvaltningsområden; Främjande, Tillsynsansvar och Expertmyndighet

Nedan beskrivs Energimyndighetens genomförda förenklingsarbete 2024 och planerade förenklingsarbete 2025 samt även hinder och möjligheter i myndighetens förenklingsarbete. Myndigheten har valt att använda processer som utgångspunkt vid all verksamhets- och IT-utveckling. Myndighetens processer är indelade i följande grupper: ledningsprocesser, huvudprocesser och stödprocesser – samt i olika processområden. I denna rapport har myndigheten valt att utgå ifrån våra huvudprocesser där vårt huvuduppdrag utförs; Främjande, Tillsynsansvar och Expertmyndighet och benämns nedan som förvaltningsområden.

4.1 Förvaltningsområde 2, Främjande

Förvaltningsområdet har i uppgift att främja energisystemets aktörer i deras omställning till ett hållbart energisystem. Förvaltningsområdet och omfattar bland annat Energimyndighetens stödverksamhet som består av finansiering av forskning, innovation och affärsutveckling.

4.1.1 *Finansiering av forskning, innovation och affärsutveckling*

Energimyndigheten finansierar en rad verksamheter på energiområdet genom stödgivning. Stödgivningen omfattar bland annat stöd till forskning, innovation och affärsutvecklingsstöd. Avsnittet inleds med generella förenklingsåtgärder som vidtagits eller planeras inom förvaltningsområdet, följt av förenklingsåtgärder inom några särskilt utvalda stödprogram.

Generella förenklingsåtgärder

När Energimyndigheten arbetar med förbättringar i finansieringsprocessen utgår myndigheten till stor del från sökandens perspektiv. De förbättringar vi genomför ska leda till ökad flödeseffektivitet, det vill säga att ledtiderna för att handlägga ansökningsärenden ska kortas, men också att minska antalet interaktioner med företagen. Det innebär att myndigheten ska begära färre kompletteringar och minska onödig efterfrågan.

Höjda beloppsgränser i myndighetens delegationsordning

Energiutvecklingsnämnden (EUN) har tidigare delegerat alla beslut om stöd under 10 miljoner kronor till generaldirektören, som i sin tur vidaredelegerat till avdelningschef och enhetschef, inom vissa i myndighetens delegationsordning angivna beloppsgränser. De senaste fem åren har antalet och andelen beslut som behöver fattas av EUN ökat markant på grund av bland annat inflation, ökat fokus på pilot- och demonstrationsprojekt och större utmaningsdrivna projekt

inom forskningsprogrammen. Därför höjde EUN 2024 generaldirektörens delegation till 15 miljoner kronor. Det kommer att resultera i kortad handläggningstid för flertalet ansökningar eftersom färre beslut behöver fastställas av högsta instans.

Samordnade villkor för indirekta kostnader

För att förenkla för aktörer som ansöker om stöd hos fler än en myndighet arbetar Energimyndigheten, Formas och Vinnova tillsammans aktivt för att harmonisera villkoren för finansiering. Som ett led i det arbetet har myndigheterna sedan årsskiftet 2024/2025 samordnat villkoren för indirekta kostnader (overhead). Genom att harmonisera villkoren kan vi underlätta för företagen både vid ansökningsförfarandet och vid den efterföljande redovisningen eftersom det minskar antalet unika villkor som företagen behöver sätta sig in i.

Tydliggjort ansökningsprocessen för stöd

Myndigheten genomför löpande förbättringar för att förenkla ansökningsprocesserna för våra för stöd generellt. Till exempel genom att uppdatera ansökningsmanualerna och de ansöknings- och redovisningsformulär som finns i myndighetens e-tjänster, men också genom att fylla på den FAQ med frågor och svar som finns att läsa på vår webbplats.

Automatiska notiser

I projekt som beviljats stöd av Energimyndigheten går det automatiskt ut notiser om nya aktiviteter och ny kommunikation till ordinarie projektledare. Under 2024 införde myndigheten en förbättring som innebär att dessa notiser numer även går ut till företagens ställföreträdande projektledare. Det förenklar för de stödmottagare som väljer att nyttja andra personalresurser än projektledaren, så som en ekonom eller administratör, för att exempelvis fylla i ekonomiuppgifter. När myndigheten exempelvis skickar ut en begäran om komplettering i ärendet, underlättar det för stödmottagaren att denna begäran når ställföreträdaren direkt och inte behöver gå via den ordinarie projektledaren.

Underlag till årlig rapportering i myndighetens e-tjänster

Energimyndigheten skickar årligen ut en enkät till alla projektledare i syfte att hämta in underlag till myndighetens återrapporering av Forsknings- och innovationsverksamheten, för vidare rapportering till Regeringskansliet. Under 2025 avser myndigheten att utreda möjligheterna att implementera enkäten i myndighetens e-tjänster, likt all annan rapportering som projektledarna gör till myndigheten. Parallellt med detta förbereds även ett arbete med att se över och ensa i de uppgifter som ska rapporteras till Regeringskansliet, vilket också kan minska uppgiftslämnarbördan för företagen.

Hållbar affärsutveckling

Insatserna i stödprogrammet Hållbar Affärsutveckling avser att främja svenska företags kommersialisering av innovativa lösningar inom energiområdet och accelerera samhällets omställning till ett hållbart energisystem. Programmet vänder sig främst till små och medelstora företag (SMF). Programmet omfattar även samverkan med externa aktörer, till exempel genom upphandling av insatser från innovationsmiljöer, samt utveckling av insatser som bidrar till att öka tillgången på kapital för SMF med energiinnovationer.

Energimyndigheten har inom programmet samarbetat med ALMI i syfte att samordna rådgivning och finansiering till företag. Företagen har fått hjälp med att hitta rätt bland myndighetens utlysningar samt även fått råd kring hur de kan förbättra sina projekt med hjälp av Almis affärsutvecklings- och finansieringsrådgivning.

Myndigheten har tydligt kommunicerat utlysningarnas årshjul på programmets hemsida och i sin kommunikation externt, genom exempelvis informationsmöten och externa event som Energimyndigheten deltagit på. Information om utlysningarnas frekvens har även gått ut via våra upphandlade innovationsmiljöer som har i uppdrag att genomföra olika typer av insatser och aktiviteter som syftar till att påskynda tillväxt hos SMF. Myndigheten har därutöver anordnat digitala möten för att svara på frågor inför stängning av utlysningarna i syfte att försäkra sig om att företagen förstått utlysningens krav och bedömningskriterier, exempelvis när det gäller bedömningskriterierna energipotential, affärspotential och innovationshöjd.

Regionala elektrifieringspiloter

Regionala elektrifieringspiloter är ett investeringsstödsprogram för att påskynda elektrifieringen av tunga vägtransporter genom stöd till aktörer som åtar sig att bygga laddningsinfrastruktur och tankningsinfrastruktur för vätgas. Programmet hade sin första utlysning för publika laddningsstationer 2022 och har efter detta haft utlysningar 2023 och 2024 med olika inriktningar.

Utlsyningen 2024 utformades för att vara så enkel som möjligt för ansökande företag. Inför utlysningen anordnade Energimyndigheten möten med aktörer och branschorganisationer för att kunna bedöma vilken typ av utlysning som var att föredra; en konkurrensutsatt utlysning med högre stödnivåer eller en utlysning med lägre stödnivåer och kortare handläggningstid där beslut skulle fattas löpande. Med tre utlysningar i ryggen och erfarenhet av att hantera projekten inom utlysningarna, kan myndigheten framöver utforma utlysningarna bättre och informera om krav och villkor på ett mer proaktivt sätt än tidigare.

En efterfrågad åtgärd från företagens sida har varit längre genomförandetider. Det skulle bidra till att sökande företag har större möjligheter att hinna genomföra uppbyggnaden av en laddningsstation. Vanliga förseningsorsaker är främst eleffektförsörjning och brist på marktillgångar. Myndigheten har tillgodosett önskemålet om längre genomförandetid i utlysningen 2024 och kommer även att kunna tillgodose detta under utlysningen 2025.

Klimatpremien

Energimyndigheten har uppdaterat vägledningarna inom Klimatpremien så att de är anpassade efter respektive fordonstyp. Myndigheten har också gått ut med riktad information om de fordonstyper företagen kan söka stöd för till återförsäljare och leverantörer samt branschföreningar. Informationsinsatsen har bidragit till att företagen så tidigt som möjligt fått kännedom om de stöd som finns att söka.

Energimyndigheten har 2024 tagit fram ett nytt stödsystem för att öka användarvänligheten för sökande företag under ansökningsprocessen. Förseningar har dock lett till att driftsättningen kommer att ske först 2025. I samband med driftsättningen kommer automatiserade lösningar att införas, vilket syftar till att effektivisera handläggningen. Det nya stödsystemet kommer bland annat göra det enklare för företagen att söka fram statistik om stödet.

4.2 Förvaltningsområde 3, tillsynsansvar

Förvaltningsområdet för tillsynsansvar har i uppgift att samordna och stödja myndighetens tillsynsverksamhet genom bland annat tillsynsprocesser, rutiner och stöd för informationshantering.

4.2.1 Energimyndighetens tillsynsprocesser

Energimyndighetens tillsynsarbete ska genomföras enligt myndighetens beslutade tillsynsprocesser; hantera ansökan och anmälan, hantera rapportering och deklaration, hantera tillsyn och hantera marknadskontroll av energirelaterade produkter. Nedan beskrivs myndighetens förenklingsarbete inom detta förvaltningsområde.

Generella förenklingsåtgärder

Minskad rapporteringsbörda

Ett flertal nya och reviderade EU-direktiv och förordningar ställer krav på rapportering av energirelaterade uppgifter. För att nå ut med information och om möjligt minska rapporteringsbördan, behöver Energimyndigheten utreda vilka verksamheter som är rapporteringsskyldiga, vilka uppgifter som ska rapporteras och när rapporteringen ska göras. Myndigheten har därför gett Chalmers Industriteknik Renergy AB i uppdrag att kartlägga vilka EU-direktiv och förordningar som ställer krav på verksamheter att rapportera energirelaterade

uppgifter. Kartläggningen ska resultera i en översikt som visar vilka direktiv och förordningar som ställer energirelaterade rapporteringskrav, vad som ska rapporteras (typ av uppgift: total energi, el, etc. och organisatorisk nivå: koncern, organisationsnummer, site, etc.), vem som är rapporteringsskyldig, när rapportering ska ske samt möjliga överlappande rapporteringskrav i regelverken. Uppdraget ska slutrapporteras den 28 februari 2025.

Arbetssätt för gemensam planering och samordning mellan myndighetens tillsynsområden

Inom förvaltningsområdet tillsynsansvar har Energimyndighetens tillsynsamordnare fått i uppgift att stämma av planerade tillsynsaktiviteter mellan Energimyndighetens olika tillsynsområden. Detta arbetssätt möjliggör för gemensamma informationsinsatser och tillsynsaktiviteter där det finns gemensamma aktörer eller tillsynsobjekt. På så vis kan antalet kontakter med, och besöksstillfällen hos, aktörerna hållas nere vilket spar tid och resurser såväl för företagen som för myndigheten. Energimyndigheten har i detta syfte kartlagt samtliga aktörer inom myndighetens olika tillsynsområden för att få en översikt över de aktörer där tillsynsinsatser kan samordnas.

Effektiva arbetssätt

Energimyndigheten arbetar löpande och kontinuerligt med att leverera förbättringar inom tillsynsansvaret. Myndigheten har som mål att arbetet ska utgå från agila förhållningsätt, där vidareutveckling av våra stöd sker löpande för att förenkla, standardisera och stabilisera samt ständigt utvärderas av de som använder stöden, både internt och externt. Arbetssätten linjerar med Energimyndighetens uppdrag på så sätt att förenklingsarbetet ska vara en integrerad del av myndighetens arbete och verksamhetsplanering, för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot aktörerna.

Gemensamma mallar

Energimyndigheten har under 2024 påbörjat ett arbete med att ta fram gemensamma mallar på området och avser att framöver ta fram mallar för kommunikation med företagen för att säkerställa att kommunikationen är så enhetlig som möjligt, oavsett från vilken del av tillsynsverksamheten den kommer. Detta kommer att bidra till att aktörerna lättare kan känna igen och förstå våra skrivelser. Mallarna kommer att innehålla enhetliga tidsfrister och arbetssätt för exempelvis begäran om kompletterande uppgifter och utskick av påminnelser. Även svarstider, antal påminnelser och tillvägagångssätt ska ensas, vilket kommer att göra kontakten med myndigheten mer förutsägbar och smidig för aktörerna, särskilt för dem som omfattas av flera av myndighetens tillsynsområden.

Utveckling av handläggarstödet

Under 2025 kommer Energimyndigheten att inleda ett arbete med att flytta över tillsynsverksamheterna till ärendehanteringssystemet Iipax, vilket kommer att medföra förenklingar för företagen. I samband med detta kommer även handläggarstödet för tillsynsverksamheterna utvecklas. Myndigheten avser bland annat att förenkla till exempel byte av kontaktperson, genom att företagen själva ska kunna logga in och göra ändringar direkt i e-tjänsten.

Drivmedel och hållbara bränslen

Vägledning för beräkning av växthusgasutsläpp

Energimyndigheten har tagit fram en kompletterande vägledning för beräkning av växthusgasutsläpp med anledning av implementeringen av det uppdaterade förnybartdirektivet¹. Ändringarna i direktivet är omfattande och det kan vara svårt för företagen att göra en egen bedömning av vilka krav som träffar just deras verksamhet. För att ytterligare förenkla för dessa företag har Energimyndigheten även tagit fram ett praktiskt verktyg i Excel för beräkning av utsläppen. Åtgärderna syftar till att minska bolagens administrativa hantering och underlätta för dem att följa regelverket.

Enklare att rapportera och komplettera

Energimyndigheten har gjort det enklare för företagen att komplettera sina ärenden när det gäller rapportering enligt lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier, lagen (2017:1201) om reduktionsplikt och drivmedelslagen (2011:319). Arbetssättet har förändrats på så sätt att granskningen numer görs med digitala stöd i större utsträckning, vilket möjliggör snabbare handläggning eftersom fler ärenden kan granskas samtidigt. Detta underlättar för företagen på så sätt att de får snabbare återkoppling i sina ärenden.

Interaktiva rapporter

Under 2024 har Energimyndigheten publicerat interaktiva rapporter med sammanställda data gällande drivmedel och biobränslen, som inhämtas via bolagens rapportering. Myndigheten har kompletterat rapporterna med filtrerings- och sökmöjligheter utifrån önskemål från företag och allmänheten. Det har möjliggjort att företagen kan få del av det specifika sifferunderlag som just de har behov av. Det har även bidragit till att företagens administrativa arbete med att få tillgång till informationen har minskat.

Tillsyn enligt lagen om energikartläggning i stora företag

Förändrat arbetssätt

Energimyndigheten har 2024 förändrat sitt arbetssätt avseende tillsynen gentemot

¹ Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652.

företag som omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Numera utför myndigheten tillsynen på egen hand, i stället för att som tidigare ta hjälp av konsulter. Det har lett till att företagen får snabbare återkoppling på tillsynen samt att risken för missförstånd och feltolkningar minskar. Ytterligare en effekt av detta har varit att handläggningstiden generellt sett har halverats för dessa tillsynsärenden.

Förenklat rapporteringsformulär

Myndigheten har även arbetat med att förenkla det rapporteringsformulär som företagen fyller i efter genomförd energikartläggning. Det har resulterat i att det blir färre frågor att besvara, vilket förväntas leda till en minskad administration för företagen. Det nya formuläret kommer att börja användas från och med kvartal 1 2025.

Marknadskontroll

Dialog med branschen

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av ekodesign och energimärkning. Lagstiftningen på området styrs till stor del av EU-lagstiftning vilket gör att regelförenklingar på området behöver ske på EU-nivå. Därför arbetar myndigheten i första hand med andra typer av åtgärder för att förenkla för företagen inom detta område. I arbetet med policyutveckling och förhandlingar kopplat till ekodesign och energimärkning har Energimyndigheten kontinuerlig kontakt med berörda i branschen för att ta in synpunkter i pågående lagstiftningsprocesser inom EU.

Energimyndigheten arbetar aktivt med att informera om och förklara gällande och kommande regelverk för företagen, till exempel genom att arrangera branschmöten och delta på branschorganisationers möten. Myndigheten arrangerade tillsammans med Tillväxtverket och Naturvårdsverket ett heldagsseminarium för att informera om nya ekodesignförordningen² som trädde i kraft 2024. Seminariet hade över 500 anmälda deltagare, bestående av företag, branschorganisationer, kommuner och regioner, andra myndigheter, aktörer inom återvinning och cirkulära resursflöden med flera. Seminariet riktade sig särskilt till SMF.

Utveckling av marknadskontrollprocessen

Under 2024 har Energimyndigheten arbetat med att utveckla processen för marknadskontroll av energimärkning på webbutiker för att skapa en effektivare och snabbare process. Energimyndigheten har också arbetat med kontinuerliga mindre förbättringar av mallar för att de ska bli tydligare och lättare att förstå för

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG.

företagen. Processen har till exempel förtydligats i mallen för begäran om yttrande vid marknadskontroll av energimärkning på internet. Det har gjort det lättare för företagen att förstå vad som förväntas av dem och vad som händer för det fall de inte uppfyller de krav som lagen ställer.

EPREL-databasen

För att minska företagens uppgiftslämnarbörda har Energimyndigheten förtydligat användandet av databasen EPREL³ i marknadskontrollprocessen. Under 2025 kommer Energimyndigheten att fortsätta arbeta med att öka användandet av information från databasen. Genom att i större utsträckning använda det material som finns i databasen minskar behovet av att begära in uppgifter vid kontroller.

Riskbaserade kontroller

Marknadskontroll sker genom riskbaserade kontroller. Det grundar sig i att det är viktigt att rikta kontrollerna mot aktörer som med högre sannolikhet brister i regelefterlevnaden, för att på så sett använda myndighetens och företagens resurser så effektivt som möjligt. Energimyndigheten arbetar därför kontinuerligt med att förbättra sitt riskbaserade arbetssätt. Myndigheten samarbetar via ICSMS⁴ och i gemensamma projekt med andra marknadskontrollmyndigheter i EU och Norden, för att inte samma aktör ska bli kontrollerad av flera instanser.

4.3 Förvaltningsområde 4, expertmyndighet

Förvaltningsområdet stödjer verksamheterna inom området Expertmyndighet och inkluderar verksamhetsnära stöd i form av processer, rutiner och IT-stöd. De processer som ingår i förvaltningsområdet är besvara remisser, hantera officiell statistik, hantera utredningar, ta fram långsiktiga scenarier samt att ta fram prognoser.

4.3.1 Statistikprocessen

Energimyndigheten är ansvarig för den officiella statistiken inom områdena tillförsel och användning av energi, energibalanser samt prisutveckling inom energiområdet. Myndigheten ansvarar bland annat för att statistiken är objektiv, dokumenterad och kvalitetsdeklarerad. Den officiella statistiken ska finnas tillgänglig på internet och den får användas kostnadsfritt av vem som helst.

Minskad uppgiftslämnarbörda

En viktig del i Energimyndighetens statistikansvar består av att utveckla och underhålla statistiken i enlighet med användarnas behov. I de statistikföreskrifter Energimyndigheten tagit fram under 2024 beträffande energistatistik, har syftet

³ European Product Registry for Energy Labelling.

⁴ Information and Communication System for Market Surveillance. Informationssystem där alla marknadskontrollmyndigheter i Europa registrerar sina kontroller och kan kommunicera vid behov.

dels varit att uppdatera uppgiftsinsamlingen efter nya behov så som till exempel förnybara energikällor, dels att förenkla uppgiftslämnandet för företagen i möjligaste mån.

I två av de föreskrifter som togs fram under 2024, har myndigheten minskat antalet efterfrågade uppgifter för att på detta sätt underlätta inrapporteringen. En del av föreskrifterna på området är också konstruerade så att enbart företag som kategoriseras som medelstora och stora företag omfattas, med hänsyn till att minska uppgiftslämnarbördan för små företag.

Löpande förenklingsarbete gällande myndighetens statistikunderlag

Energimyndigheten arbetar kontinuerligt med att se över vilka uppgifter och datakällor som är relevanta och prioriterade inom energistatistiken. Myndigheten arbetar även med att utveckla möjligheter till automatiserad datainhämtning från andra källor, som till exempel öppna data och befintliga register. Avseende de nya statistikområdena energieffektivisering och infrastruktur för energi kommer Energimyndigheten i möjligaste mån använda redan befintliga uppgifter enligt tanken ”en uppgift, en gång”.

5 Hinder och möjligheter i myndighetens förenklingsarbete

Under detta avsnitt beskrivs de hinder och möjligheter som myndigheten identifierat generellt i förenklingsarbetet utan direkt koppling till myndighetens förvaltningsområden. Avsnittet inleds med hinder och möjligheter i regelverken. Därefter redovisas hinder och möjligheter inom administration och service.

5.1 Hinder och möjligheter regelverk

Nedan beskrivs hinder och möjligheter i myndighetens arbete med korta implementeringstider och stödgivning.

5.1.1 Korta implementeringstider

Energimyndighetens styrning utgår ifrån instruktionen och regleringsbrevet samt ett antal särskilda regeringsuppdrag, men även ett stort antal författningar och andra krav styr hur myndighetens verksamhet ska bedrivas. Energimyndigheten kan konstatera att detta i sin tur påverkar företag i olika grad. En sådan faktor är exempelvis kort implementeringstid för ny lagstiftning. Företagen efterlyser i stor utsträckning vägledning i god tid innan nya regler träder i kraft för att kunna anpassa sin verksamhet till nya krav i tid. Energimyndigheten stävar efter att efterkomma denna önskan men upplever att det är en utmaning då författningsarbetet på högre nivå, av förklarliga skäl, ofta drar ut på tiden och därför inte ger myndigheten tillräckliga marginaler i sitt föreskriftsarbete.

5.1.2 Stödgivning

Statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet
Energimyndigheten har i december 2024 hemställt⁵ till regeringen om att förordningen (2008:761) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet ska upphävas till förmån för en ny förordning. Bakgrunden till hemställan var att myndigheten sett ett behov av att modernisera och tydliggöra förordningen så att de ord och begrepp som används är desamma som i andra nyare stödförordningar, men även att utöka myndighetens möjligheter till att lämna stöd till nya områden inom kärnkraftsteknik samt ge myndigheten verktyg till mer korrekta utbetalningar av stöd. Vidare föreslog myndigheten att stödformerna lån och förskott med återbetalningsskyldighet bör tas bort då de inte längre används, eftersom det har visat sig vara en icke ändamålsenlig form av stöd med betungande administrativa uppgifter för myndigheten, låg återbetalningsförmåga hos stödmottagarna samt oproportionerligt ekonomiskt betungande för stödmottagarna med fördyrningar.

Regionala elektrifieringspiloter

Förordningen (2022:107) om statligt stöd till regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter beslutades när det i princip inte fanns några planerade snabbladdningsstationer eller vätgastankstationer för tunga fordon i Sverige. Förordningen utformades då med en tydlig inriktning mot pilotverksamhet, bland annat genom att främja samverkan, lärande och ökad kunskapsspridning. Nu är laddningsinfrastrukturen för tunga fordon är på väg att lämna pilotstadiet och Energimyndigheten har därför gjort bedömningen att stödförordningen behöver anpassas till dagens behov. Det handlar om att möjliggöra stöd till fler projekt med lägre stödnivå och med mindre administration, men också större variation mellan projekten kring exempelvis lokalisering och typ av laddning. För att åstadkomma detta krävs vissa mindre ändringar i stödförordningen, vilket myndigheten sommaren 2024 hemställt till regeringen om.⁶ Med myndighetens förslag på ändringar kan arbetsbördan minska för myndigheten och stödmottagarna, flexibiliteten i stödgivningen kan öka samtidigt som Energimyndigheten får möjlighet att minska kraven på stödmottagare vid låga stödnivåer.

Säkra utbetalningar kan medföra ytterligare kontroll och inhämtning av uppgifter

Myndigheten utreder för närvarande hur vi kan stärka säkerheten i våra utbetalningar av stöd till företag för att bland annat säkerställa att utbetalningarna är korrekta men också för att motverka brottslighet. Det skulle till exempel kunna

⁵ Hemställan om att Förordning (2008:761) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet upphävs genom en ny Förordning (2025:X) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet, dnr 2024-209915.

⁶ Hemställan om förordningsändringar avseende statligt stöd till regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter, dnr 2024-203007.

innebära fler stickprov på fakturor, mer omfattande granskning av företagens bokföring, ökad automatisering av kontroller i takt med utvecklingen av myndighetens IT-system, men också platsbesök. Ett utökat antal kontroller skulle kunna medföra ytterligare kostnader och ökad administration för företagen. Detta kan ses som ett hinder ur ett regelförenklingsperspektiv men är en nödvändighet för att alla företag ska kunna verka på lika villkor inom ramen för myndighetens stödgivning.

Utbetalning av stöd genom redovisningsmedel

Energimyndigheten har för avsikt att framledes tydliggöra för företagen att myndigheten betalar ut stöd i form av redovisningsmedel. Genom att klargöra för stödmottagarna att stöd som betalas ut innan projektet eller ändamålet med stödet är avslutat, inte är stödmottagarens egendom är förhoppningen att stödmottagarna ska bli mer varsamma med medlen.

Redovisningsmedlen tillhör Energimyndigheten till dess att stödmottagaren redovisat att de använt medlen i enlighet med ändamålet med stödet och myndigheten godkänt användningen. Medlen bör därför hållas avskilda på ett separat konto och inte sammanblandas med stödmottagarens egna medel. Stödmottagaren är förvisso redan idag villkorad att hålla separat bokföring för användningen av stödmedel, men att även tillämpa separat kontoföring gör det enklare för såväl myndigheten som stödmottagaren att följa användningen av medlen och härleda det till bokföringen.

Ytterligare en fördel med denna konstruktion blir att stödmedel som hålls avskilda från stödmottagarens egna medel kan separeras från stödmottagaren vid en eventuell konkurs och återbetalas till myndigheten. Myndigheten behöver därmed inte dela stödmedlet med andra fordringsägare.

Genom att även kräva att alla stödmottagare ska ha en auktoriserad revisor skulle kontrollen öka ytterligare. På detta sätt skulle myndigheten, alternativt den auktoriserade revisorn, tidigare kunna upptäcka om stödmottagaren använt redovisningsmedlen för något annat ändamål än vad de beviljats för. Kostnaden för en auktoriserad revisor är en stödberättigande kostnad.

Genom att tydliggöra för företagen att myndigheten tillämpar synsättet redovisningsmedel underlättar myndigheten för företagen att göra rätt och minskar samtidigt risken för att företagen gör fel av misstag.

5.2 Hinder och möjligheter administration och service

Nedan beskrivs hinder och möjligheter i myndighetens arbete med processutveckling, extern samordning för att minska dubbelrapportering, IT-system och gemensamma mallar.

5.2.1 Processutveckling

Energimyndigheten arbetar i och med processer för att skapa värdefulla resultat och leveranser till våra aktörer. Myndigheten har valt att använda processer som utgångspunkt vid all verksamhets- och IT-utveckling. Processerna behöver ständigt förbättras för att vara relevanta och ändamålsenliga samtidigt som de ska vara resurseffektiva och rättssäkra. Ett processteam ansvarar därför för att utveckla och förbättra processen samt att kommunicera med berörda processanvändare.

Myndighetens processer är främst utformade för att styra och underlätta myndighetens handläggning. Framgent ser myndigheten dock möjligheter att i större utsträckning nyttja våra processer även till att mäta och följa upp de förenklingsåtgärder för företag som vi vidtar. Om vi kan hitta delar i processerna där det ofta uppstår fördröjningar eller andra sorts problem kan vi göra processerna smidigare för de aktörer som omfattas av dem. För att kunna lokalisera dessa flaskhalsar i processerna behöver vi ytterligare data på hur processerna fungerar. En hel del sådan data finns redan, men myndigheten behöver säkerställa att vi framöver får in all den data vi behöver för ändamålet.

5.2.2 IT-system

Energimyndighetens stödgivning och tillsyn har ökat markant de senaste åren. Det innebär också att betydligt fler aktörer har kontakt med myndigheten idag. Det finns också utländska bolag som bedriver verksamhet i Sverige och som därför omfattas av våra regelverk.

Det ökade och mer varierade antalet aktörer som kommer i kontakt med Energimyndigheten gör att trycket på kontaktvägar ökar. Myndigheten har bland annat e-tjänster för att underlätta för företagen i deras kontakter med myndigheten. Där kan företagen hantera ansökningar, rapportera data och följa sina ärenden. E-tjänsterna styr aktörerna till att lämna in relevanta uppgifter genom digitala formulär. I e-tjänsterna finns exempelvis en inbyggd funktionalitet som förhindrar att företagen matar in orimliga värden vid bland annat rapportering, vilket bidrar till att uppenbara fel undviks och handläggningen blir mer effektiv.

I takt med att myndigheten utökar antalet e-tjänster kan det vara svårt för företagen att avgöra vilken av dem som är relevant för just dem. Att ha en och samma inloggningsportal med liknande texter, utseende och typsnitt med mera för alla myndighetens områden skulle underlätta för företagen och ge en ökad användarbarhet. Med samlad information blir det exempelvis lättare att härleda vilken instruktion som hör till vilket stöd eller vilken rapportering.

Sammantaget förutsätter nya stöd och fler aktörer som kontakter myndigheten en utveckling av IT-systemet, dels för att förbättra användarvänligheten dels för att anpassa kapaciteten till en ökad mängd ärenden. Det skulle kunna ge företagen bättre tillgänglighet och förenkla för dem i kontakten med oss. Det är också en viktig åtgärd för att minska de risker som är kopplade till stora mängder utbetalningar. IT-utveckling medför dock kostnadsdrivande faktorer och för det fall myndigheten ska ha möjlighet att utveckla dessa förslag så finns behov av förstärkt finansiering av Energimyndighetens förvaltningsanslag, vilket också lyfts i Energimyndighetens budgetunderlag för 2026–2028.

5.2.3 Inloggning med FrejaID

Det finns utländska bolag som bedriver verksamhet i Sverige och som därför omfattas av våra regelverk. Dessa aktörer får idag logga in via SMS i våra system. Detta inloggningssätt uppfyller dock inte samma säkerhetsnivå som exempelvis inloggning via BankID. Metoden fungerar inte heller för att signera e-formulär, utan endast för att logga in. Energimyndigheten anser att FrejaID skulle vara en bättre, enklare och säkrare lösning för dessa bolag.

5.2.4 Gemensamma mallar

Alla mallar som myndigheten använder i kommunikation med företagen bör i möjligaste mån utformas på ett enhetligt sätt, likt det arbete som påbörjats inom förvaltningsområde 3. Det skulle bidra till att företagen lättare skulle känna igen sig och enklare kunna tolka och förstå myndighetens kommunikation. Det skulle spara tid för företagen och öka myndighetens trovärdighet samt förmedla ett professionellt uttryck.

5.2.5 Extern samordning för att minska dubbelrapportering

Energimyndigheten har noterat att det skulle underlätta för företagen betydligt om olika typer av rapportering inom energiområdet skulle samordnas i större utsträckning mellan olika myndigheter för att minska dubbelrapportering. I dagsläget kan företagen till exempel rapportera in liknande underlag till både SCB, Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Det skulle dock krävas ett omfattande arbete för myndigheterna att se över hur vi skulle kunna minska dubbelrapporteringen, men en översyn på området kan potentiellt underlätta för en stor mängd rapporterande företag.